

Tjänsteskrivelse

Datum

Vår referens

Beata Mastecka Jönsson
Utredare
beata.mastecka@malmo.se

Motion Gunilla Ryd (V) och Tobias Petersson (V) om att återkommunalisera elnätet STK-2024-1227

Sammanfattning

Gunilla Ryd (V) och Tobias Persson (V), har inkommit med en motion om att återkommunalisera elnätet.

Motionärerna menar på att den kraftiga höjningen av elnätsavgiften de senaste två åren inte är samhällsnyttigt försvarbar och att Malmö stad behöver agera för samhällets och medborgarnas bästa.

Motionärerna föreslår kommunfullmäktige besluta att uppdra åt Malmö Energi och Hållbarhet AB att återkommunalisera elnätet i Malmö.

Stadskontoret har berett ärendet och föreslår att motionen avslås med anledning av Malmö stads befintliga arbete avseende rimliga och förutsägbara elpriser och Malmö stads tydliga intention att ha en nära samverkan med EON gällande energifrågor.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige avslår Gunilla Ryds (V) och Tobias Perssons (V) motion om att återkommunalisera elnätet.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 251110 Motion (V) om att återkommunalisera elnätet
- Motion Gunilla Ryd (V) och Tobias Petersson (V) om att återkommunalisera elnätet

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-11-10
Kommunstyrelsen 2025-12-03
Kommunfullmäktige 2025-12-16

Beslutet skickas till

Gunilla Ryd (V)

Tobias Persson (V)

Stadskontoret, Avdelningen Bolag och kommunalförbund

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Gunilla Ryd (V) och Tobias Persson (V), inkom den 28 augusti 2024 med en motion om att återkommunalisera elnätet.

Motionen lyder:

”När mer än halva året gått har EON redan höjt elnätsavgiften två gånger och fler höjningar är att vänta.

På drygt två år har den fasta avgiften ökat med 40% och den rörliga kostnaden med 32%. Är det tillåtet med så enorma höjningar då alla avgifter ska vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande inom den fastställda intäktsramen? Och, även om det inte är olagligt, är dessa oerhörda höjningar samhällsnyttigt försvarbara?

EON hävdar att höjningarna är ett måste för att möta inflationen och för att göra de satsningar i form av utbyggnader som behövs de kommande åren. Vi finner dessa höjningar enormt chockerande och verklighetsfrånvarande, vi vet att näten måste byggas ut, men höjningen måste stå i paritet till de enorma vinster elnätsbolagen gör. Samhällsnyttan måste styra i första hand!

Enligt en rapport från Miljöförvaltningen har elnätsbolagen, mellan 2012-2021, haft rörelsemarginaler på 20-30 % vilket kan jämföras med flertalet andra företag, däribland Volvo och H&M, som haft en marginal på 8% under samma period. Vi ser också att intäkterna för elnätsbolagen totalt har överstigit kostnaderna med runt 30%, dvs 10 miljarder kronor per år mellan 2012-2021. Därmed har EON 2012-2021, kunnat föra över 75% av vinsten till sitt moderbolag i Tyskland, vilket motsvarar 25 miljarder kronor. Under samma period ser vi också att elnätsavgifterna i Sverige ökat med 37% medan de legat stilla i både Norge och Danmark.

Elnätsverksamhet är ett naturligt monopol vilket medför att det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv inte är försvarbart att bygga flera parallella elnät inom ett och samma område vilket omöjliggör konkurrens. Det innebär att elnätsföretagen utgör legala monopol och eftersom elnätsföretagen har ensamrätt på elnätet går det inte heller att välja vem man ska ansluta sin elanläggning till.

Men det innebär också att då företagen inte konkurrerar med andra företag kan de ta mer betalt, till och med överpriser, för sina varor och tjänster. De har inte heller samma krav på att förnya eller förbättra och driver därför inte på utvecklingen efter samhällets behov.

Vi anser inte att det är tillräckligt att regeringen aviserat införandet av striktare reglering av elbolagens överpriser utan Malmö måste gå före och agera för samhällets och medborgarnas bästa.”

Motionärernas förslag till beslut

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt Malmö Energi och Hållbarhet AB att återkommunalisera elnätet i Malmö.

Bakgrund

Motion av Anders Skans (V) om återkommunalisering av elnätet

Kommunfullmäktige behandlade, 2018-03-01 § 54, Motion av Anders Skans (V) om återkommunalisering av elnätet (STK-2017-864).

Motionären yrkade att kommunfullmäktige skulle besluta om att tillsätta en utredning som utvärderar den årliga ekonomiska förlusten av att inte äga elnätet och göra en aktuell värdering av elnätet, att se över de ekonomiska och organisatoriska möjligheterna att köpa tillbaka elnätet samt inleda diskussioner med nuvarande nätägare om ett återköp av elnätet.

Motionen översändes till stadsbyggnadsnämnden för besvarande, varpå stadsbyggnadsnämnden i sitt yttrande svarade att nämnden är medveten om de problem med prisökningar för elnätsavgifter som lyfts i motionen, där privata aktörer anses ta ut för hög avgift med hänvisning till monopolliknande situation där elnäten ofta ägs av ett fåtal större elbolag, varav de flesta är privatägda. Stadsbyggnadsnämnden gör dock, i sitt remissvar, jämförelser med Kramfors kommun som aktuellt år höjde elnätsavgiften mest och statligt ägda Vattenfall som också 2017 var en av de aktörer som höjde elnätsavgiften mest.

Stadsbyggnadsnämnden lyfte vidare att signaler om att kommunen önskar köpa tillbaka elnätet skulle kunna påverka nätägaren, EONs, satsningar på projekt rörande utvecklingen av smarta nät i Malmö.

Stadsbyggnadsnämnden föreslog i sitt yttrande att förslaget om en utredning om kommunalt återköp av elnätet skulle avslås.

Stadskontoret instämde i stadsbyggnadsnämndens yttrande och framförde även att ett offentligt ägande av elnätet inte garanterade lägre nätavgifter samt att ett nationellt regelverk bör utformas så att mikroproducenter får bättre möjlighet att leverera el. Mot bakgrund av att EON redan påbörjade arbetet med smarta nät i Malmö, föreslog även stadskontoret att motionen skulle avslås. Kommunfullmäktige beslutade därför att avslå motionen.

Malmöinitiativet – Malmö stad ska äga fjärrvärmen i Malmö

I december år 2022 inkom ett Malmöinitiativ där förslaget var att Malmö stad skulle äga fjärrvärmen i Malmö och bör därför köpa tillbaka fjärrvärmeverk med tillhörande distributionsnät (STK-2023-254).

Kommunstyrelsen besvarade, 2023-06-07 § 172, initiativet med att Malmö stad skulle kunna öka sin rådighet över fjärrvärmeproduktionen genom att öka sin ägandeandel i SYSAV samt köpa privatägda värme- och kraftvärmeverk som levererar till fjärrvärmenätet. Att äga de värmeproducerande anläggningarna skulle ge Malmö större rådighet att styra fjärrvärmeproduktionen i staden men troligen få begränsad effekt på fjärrvärmepriset då det priset sätts av den part som äger distributionsnätet. I Malmö stad äger EON distributionsnätet och är den part som sätter priset för fjärrvärmen mot slutkund.

Kommunstyrelsen hänvisade även till ellagen, naturgaslagen och fjärrvärmelagen, som ställer krav på att den typen av verksamhet ska bedrivas på affärsmässig grund, vilket inte garanterar att kommunalt ägd fjärrvärme skulle kunna drivas utan vinstsyfte. Vidare hänvisade kommunstyrelsen till *Fastigheten Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige – en avgiftsstudie för 2022*, Rapport 805/2022, där det framgår att prisökningen på fjärrvärme inte direkt kunde härledas till om fjärrvärmen och distributionsnätet för denna, var privat eller offentligt ägd.

Slutligen besvarade kommunstyrelsen initiativet med att frågan om hur Malmö stad kan stärka sin rådighet över energiförsörjningen i Malmö är högt prioriterad och har uppmärksamats i stadens budget 2023 där följande uppdrag fastslogs:

1. Malmö stad ska arbeta för att säkra en tillräcklig, prisvärd och hållbar energiförsörjning, men också för att stärka rådigheten över energiförsörjningen i Malmö. Detta arbete innebär nationellt påverkansarbete för ökad elproduktion och överföring av el, samt fortsatta steg för att via vindkraft och solkraft öka den förnybara elproduktionen i Malmö.
2. Malmö stad ska tillsammans med intresserade kommuner och andra aktörer undersöka förutsättningarna för att starta ett energibolag som kan öka den återvunna och förnybara produktionen i regionen.

Nuläge

Malmö Energi och Hållbarhet AB

Kommunfullmäktige beslutade, 2024-04-25 § 68, att bilda Malmö Energi och Hållbarhet AB i syfte att stärka rådigheten över energiförsörjningen i Malmö och arbeta för att säkra en tillräcklig, prisvärd och hållbar elförsörjning (STK-2023-865). Malmö Energi och Hållbarhet AB ägs till 100 procent av Malmö Stadshus AB. Bolagsbildningen syftar till att bidra till Malmö stads målsättning om att Malmö år 2030 ska till 100 procent försörjas av återvunnen och förnybar energi.

Föremålet för Malmö Energi och Hållbarhet ABs verksamhet är att producera, lagra, distribuera och handla med energi, att bygga, äga och förvalta infrastruktur för elektronisk kommunikation, att äga och förvalta fastigheter och anläggningar för rörelsens behov, att bedriva verksamhet som bidrar till ett klimatneutralt Malmö, exempelvis infångning av koldioxid, att direkt eller indirekt äga och förvalta aktier och

andelar i företag inom energisektorn samt att även bedriva annan därmed sammanhängande verksamhet.

I samband med att kommunfullmäktige beslutade om bildandet av bolaget, gav kommunfullmäktige även kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag på verksamhetsinnehåll, verksamhetsöverlåtelse till och finansiering av bolaget.

För närvarande pågår det ett arbete kring framtagande av förslag på interna verksamhetsöverlåtelse till Malmö Energi och Hållbarhet AB (STK-2025-262). Kommunstyrelsens arbetsutskott har därför till servicenämnden översänt en remiss för besvarande. Remissen utgår från en utredning baserad på genomlysning av servicenämnden och MKB NET, där verksamheterna analyserats utifrån uppdrag, affärsmässighet, legala aspekter och marknadsförutsättningar.

Remissunderlaget innehåller förslag om att servicenämnden överför följande verksamheter till Malmö Energi och Hållbarhet AB:

- Två befintliga vindkraftverk samt framtida projektering, ägande och drift.
- Stadsnät, del av infrastrukturenheten inom IT- och digitaliseringsavdelningen på servicenämnden.
- Energisamverkan i enlighet med samarbetsavtal med ÖrebroBostäder AB, gällande, framtida projektering av energigemenskap/energisamverkan, ägande och drift.
- Förslaget omfattar även remissunderlag från utredning om den digitala infrastrukturens organisering enligt tidigare kommunstyrelseuppdrag - Utreda och föreslå en mer ändamålsenlig och framtidsinriktad organisering för den digitala infrastrukturen (STK-2019-834).

Baserat på resultatet av remissvaret, kommer stadskontoret att formulera ett förslag till interna verksamhetsöverlåtelse till Malmö Energi och Hållbarhet AB för beslut i kommunfullmäktige under hösten 2025. Efter genomförda verksamhetsöverlåtelse förväntas bolaget bli operativt och kunna verka för att bidra till Malmö stads arbete med att säkra en tillräcklig, prisvärd och hållbar elförsörjning i Malmö.

Elnätet

Elnätet i Malmö kommun omfattas av krav på nätkoncession. Bestämmelser kring nätkoncession och eventuell överlåtelse av denna framgår i 2 kap. Ellag (1997:857). Det är EON som har nätkoncession för elnätet inom bland annat Malmö kommuns gränser.

I Malmö stads budget 2024 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med berörda nämnder, identifiera och föreslå vilka förändringar på energimarknaden som krävs för att de som bor och verkar i Malmö ska få rimliga och förutsägbara elpriser.

Utifrån uppdraget har stadskontoret tagit fram en rapport, Elmarknadsdesign och elpris - En utredning om rimliga och förutsägbara elpriser i Malmö, som har remitterats till tekniska nämnden, miljönämnden och servicenämnden för inhämtande av synpunkter (STK-2024-184).

Avseende elnätsavgiften, konstaterar utredningen, att elnätsavgifterna har ökat kraftigt under en period och förväntas fortsätta öka i takt med att reinvesteringar och nyinvesteringar görs i elnätet. Utredningen pekar på att åtgärder för att säkerställa en rimlig elnätsavgift bör prioriteras och att utformningen av elnätstariffen såväl som tillskapandet av en välfungerande flexibilitetsmarknad är viktiga delar i att effektivisera användningen av det regionala och lokala elnätet och därmed minimera kostsamma nyinvesteringar.

Gällande elnätsavgifter föreslår utredningen att samarbetet och dialogen med EON bör utvecklas och fördjupas med initialt fokus på utformningen av bolagets elnätstariffer och utvecklingen av den lokala flexibilitetsmarknaden med utgångspunkt i EONs nyligen framtagna nätutvecklingsplan.

Kommunstyrelsen har i april 2025 beslutat att för Malmö stads del godkänna och underteckna en samförståndsöverenskommelse med EON. Detta bland annat i syfte att verka för att säkerställa rimliga och förutsägbara energipriser för de som bor och verkar i Malmö (STK-2025-564).

Vidare föreslår utredningen att medverka i arbetet med reformerad intäktsram för rimliga elnätsavgifter från och med 2028 prioriteras, då en oförändrad intäktsram innebär att elnätsavgiften kommer att fortsätta stiga.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret ser likheter i motionärernas intention med motionen och Malmö stads redan pågående arbete med att verka för att säkerställa rimliga och förutsägbara elpriser.

Stadskontoret, beaktar även i sin bedömning, tidigare motioner och initiativ avseende återkommunaliseringen av elnätet och fjärrvärmen, där det baserat på yttranden från stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen, framgår att en återkommunalisering inte garanterar lägre priser samt att det i sammanhanget är viktigt att föra dialog och samarbeta med de aktörer som verkar på elmarknaden.

Malmö stad har i budgetuppdrag, planer och direktiv tydligt tagit ställning till vikten av hållbar, tillräcklig och prisvärd energi där Malmö stad genom bland annat bolagsbildning, samverkan och dialog även arbetar för att stärka rådigheten över energiförsörjningen i staden.

Stadskontoret bedömer dock att ett uppdrag till det nybildade bolaget Malmö Energi och Hållbarhet AB om att återkommunalisera elnätet, för närvarande inte är genomförbart då bolaget befinner sig i uppstartsfasen.

Stadskontoret ser däremot möjligheter för Malmö stad att genom samarbete och dialog med EON verka för en rimlig och mer förutsägbar elnätsavgift.

Stadskontorets förslag till beslut

Mot bakgrund av Malmö stads befintliga arbete avseende rimliga och förutsägbara elpriser och Malmö stads tydliga intention att ha en nära samverkan med EON avseende energifrågor, föreslår stadskontoret att motionärernas föreslagna uppdrag om att återkommunalisera elnätet genom Malmö Energi och Hållbarhet AB, avslås.

Ansvariga

Nicklas Löfström Nämndsekreterare
Henrik Loveby Avdelningschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör